

hogere logica van Mariadevotie

is hier allereerst verticaal, en komt tegemoet aan de behoefte van mensen om stil omhoog te bidden, op je knieën te vallen. Ik ben allereerst met God, of met Maria verbonden, en daardoor met anderen. Deze verticale-mystieke kant van de Kerk is één van longen waarmee zij ademt.

ARGWAAN

De moderniteit, en de christelijke vrijzinnigheid in het bijzonder, heeft deze verticale dimensie te gemakkelijk misprezen en weggegooid, tegen een beproefde kerkelijke traditie in die heel goed wist dat er geen gezond spiritueel leven mogelijk is zonder die verticale houding en de tekens, symbolen, riten en liturgieën, die daarbij horen. In Mariadevotie leggen mensen hun verlangens neer en zoeken zij naar betekenis in hun leven.

Ik denk dat de kerken, ook voor de mensen die daaruit gelopen zijn of er nog nooit binnen waren, veel meer plaatsen moeten scheppen waar mensen 'mystiek', sacraliteit kunnen ervaren, plaatsen waar het horizontale en verticale elkaar raken. Je moet dan wel de kerkdeuren letterlijk open zetten. Doen ze dat niet, dan ontstaat er een 'wilde' religiositeit, in stille tochten en herdenkingen, snel opkomend en even snel weer voorbijgaand. Het religieuze bloed kruipt waar het wil. Het zoekt tekens die ons herinneren aan iets wat sterker is dan ik zelf ben en mij op de knieën dwingt.

In de Kerk is er altijd wat argwaan geweest tegenover volksdevotie, rituelen en gebruiken die tot uiterlijkheden kunnen worden. Devotie kan in het slechtste geval iets instrumenteels worden, iets dat snel 'resultaat' wil. Maar wees ook niet te kritisch. Achter alle uiterlijkheden ligt een lange traditie van op weg gaan. In oude tijden trokken families in Israël uit alle streken naar Jeruzalem, de stad van de vreugde, de tocht is een opgang naar het huis van de Heer. Als ik kerkklokken hoor of een Mariakapel bezoek, dan denk ik aan al die mensen die die opgang in onze Kerk maken, nog steeds, die even wegstappen uit hun dagelijkse leven, met veel zorgen en soms weinig vreugde. Beelden, iconen helpen daarbij. De Kerk leert dat schoonheid, waarheid en goedheid de namen van God zelf zijn: het ware overtuigt, het goede verplicht, het schone is aantrekkelijk en niet te weerstaan.

Mariadevotie speelt zich af op het niveau van het hart. Op dat niveau worden weinig woorden gebruikt, is het stil. Zo was het bij de Aankondiging aan Maria, bij de verschijningen aan Bernadette. De stemmen die spreken zijn heel discreet. God schreeuwt nooit, overdondert niet. Wie God is, wie de Verrezene is, moet in stilte ontdekt worden. Maria spreekt niet alleen tot je hart, maar zij is een Persoon, een kracht die je kan voelen en die je tegemoet loopt. Het christendom draait om een Persoon, om hei-

lige personen, Maria voorop. Een persoon vereer ik niet, maar ik treed met een persoon in relatie, ik wil een persoon leren kennen en navolgen. Een idool, een ster vereer je. Bij een persoon kun je uithuilen, ontferming zoeken. Maria is nabij. Over haar kun je spreken als Onze Lieve Moeder. Dat is taal van nabijheid, vertrouwelijkheid. Een pastoor die ik goed kende, sprak over God als de Grote Baas, met in zijn stem ontzag én vertrouwelijkheid. Maar bij veel mensen is het zo niet geweest. De Reformatie heeft de verhevenheid van God zo oneindig opgevoerd, zegt lutheraan Søren Kierkegaard, dat er geen enkele Godsverhouding meer mogelijk was. Dan moet je de kinderlijk-vrijmoedige vertrouwelijkheid opnieuw verwerven.

De katholiek Toon Hermans herinnert zich hoeveel angst er thuis en in de Kerk werd opgeroepen. God was niet vóór alles mild en liefdevol. Hij kon ook toornig zijn, een God met een straffende hand. Angst maakt je klein, zegt Hermans, hoe kon zo'n grote God zich bekommeren om zoiets kleins als ik ben. "Je was een beetje bang voor zijn liefde. Er was zoveel groots, zoveel purper, imponerende theatraliteit. De hemel was hoog en ver weg."

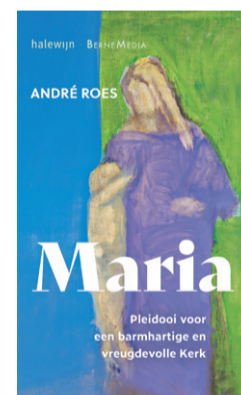
Er zijn tradities waarin je de naam van God nauwelijks mag uitspreken. Er zijn mystici die over God proberen te denken buiten onze denkcategorieën en onze eigen beelden.

ZACHT EN ZUIVER

Maar er is ook een traditie die juist sterk denkt in lichamelijke beelden, in concrete verhalen over Jezus, Maria, de heiligen. In de Kerk is deze traditie sterk aanwezig en Bijbels geïnspireerd. God is een vader, maar ook een moeder. Zoals een moeder haar kind troost, zo zal ik u troosten, zegt Jesaja. In heel concrete, lichamelijke beelden wordt de zorg en de nabijheid van God uitgedrukt, hoewel in de Bijbel het moederlijke geen titel van God is. Toch drukt Maria de moederlijke kant van God uit. De kerkelijke traditie verbindt Maria graag met het stille en deemoedige optreden van de Heilige Geest. Die troost in verdriet en ziekte, geneest wat is geschonden, maakt zacht wat hard en bitter is geworden. Bij Maria kun je altijd terecht, bij haar is ontferming en hoef je niets uit te leggen.

De Mariadevotie volgt hier een eigen logica. Maria is een laatste hoop, iemand die zo zacht en zuiver is, dat je je blind aan haar kunt toevertrouwen. Bij haar hoef je je nergens voor te schamen. Een vriend van mij, diaken, een wijs mens, was heel stellig in zijn antwoord op mijn vraag wat mensen bij Maria zochten, nog steeds, maar vooral vroeger. Je moest, vroeger, altijd sterk zijn. Er werden zoveel hoge eisen aan je gesteld. God was streng, je vader, de Kerk, de school waren dat. Bij Maria was je veilig. Bij haar hoefde je niet sterk te zijn. Maria, zo verklaarde Bernadette later aan haar ondervragers, was vriendelijk, lachte naar mij. ●

Maria is een laatste hoop, zo zacht en zuiver dat je blind aan haar kunt toevertrouwen

Dit is een (verkort) fragment uit dit recent verschenen boek:
André Roes, Maria. Pleidooi voor een barmhartige en vreugdevolle Kerk

Uitgeverij: Halewijn/Berne Media

Pagina's: 144 | € 19,95

ISBN 978 90 8528 573 1

Uitnodiging: Boekpresentatie Maria

In samenwerking met uitgeverij Berne Media organiseert *Katholiek Nieuwsblad* op zaterdag 24 oktober een feestelijke presentatie van het boek *Maria. Pleidooi voor een barmhartige en vreugdevolle Kerk*. Het eerste exemplaar wordt overhandigd aan bisschop Ron van den Hout, auteur André Roes gaat in gesprek met KN-hoofdredacteur Anton de Wit en accordeonist Niels Swinkels brengt bijzondere Marialiederen ten gehore. Vanwege coronamaatregelen is het aantal deelnemers beperkt en vooraf aanmelden noodzakelijk.

Wanneer? Zaterdag 24 oktober om 14:00 uur

Waar? Abdij van Berne, Heeswijk Dinther

Kosten: € 7,50

Aanmelden: activiteiten@bernemedia.nl